«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Ректор
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
_____Володимир БУГРОВ
«___» _____2026 р.

ВИСНОВОК

Київського національного університету імені Тараса Шевченка про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Самойлова Вадима Павловича на тему: «Спеціальна конфіскація як захід кримінально-правового характеру у правовій системі України», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Витяг
з протоколу № 10 засідання кафедри кримінально-правової політики
та кримінального права
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

від «28» січня 2026 року

Головуюча на засіданні кафедри кримінально-правової політики та кримінального права – заступниця директорки з науково-педагогічної роботи Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка Мельничук Наталія Олексіївна, докторка юридичних наук, професорка.

Усього членів кафедри – 17
Присутні – 15

Присутні: завідувачка кафедри кримінально-правової політики та кримінального права, к.ю.н., доц. Стрижевська А.А., *науково-педагогічні працівники кафедри кримінально-правової політики та кримінального права Навчально-наукового інституту права* – к.ю.н., проф. Андрушко П.П., д.ю.н., проф. Берзін П.С., д.ю.н., проф. Волинець Р.А., д.ю.н., проф. Дудоров О.О., к.ю.н., проф. Задоя К.П., д.ю.н., доц. Кікалішвілі М.В., к.ю.н., проф. Шапченко С.Д., к.ю.н., доц. Бахуринська О.О., к.ю.н., доц. Ільїна О.В., к.ю.н., доц. Ткаченко В.В., к.ю.н., доц. Шульженко Н.В., к.ю.н., ас. Айдинян А.В., к.ю.н., ас. Беньківський В.О., к.ю.н., ас. Пташенко Д.С.

Серед присутніх 4 доктори юридичних наук і 11 кандидатів юридичних наук – фахівців за профілем поданої на розгляд дисертації.

Засідання проведено у приміщенні Київського національного університету імені Тараса Шевченка (м. Київ, вул. Володимирська, 60, ауд. № 251).

Запрошені: здобувач наукового ступеня доктора філософії Самойлов В.П.

Засідання кафедри є правомочним, якщо у її роботі бере участь не менше 2/3 членів кафедри. Кількість присутніх членів кафедри є достатньою для проведення засідання.

Порядок денний:

1. Обговорення дисертаційного дослідження аспіранта кафедри кримінально-правової політики та кримінального права Навчально-наукового інституту права Самойлова Вадима Павловича на тему: «Спеціальна конфіскація як захід кримінально-правового характеру у правовій системі України», поданого на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

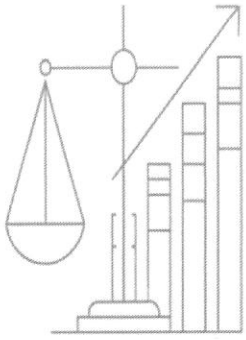
Науковий керівник – завідувач кафедри кримінально-правової політики та кримінального права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кандидат юридичних наук, Стрижевська Анжела Анатоліївна.

Дисертація виконувалась на кафедрі кримінально-правової політики та кримінального права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Тема дисертаційного дослідження затверджена на засіданні вченої ради Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка (протокол № 4 від 25 жовтня 2021 р.).

Виступили:

Здобувач Самойлов Вадим Павлович представив презентацію за основними положеннями дисертації «Спеціальна конфіскація як захід кримінально-правового характеру у правовій системі України», поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

СЛАЙД 1

Спеціальна конфіскація як захід кримінально-правового характеру в правовій системі України

Міждисциплінарний аналіз, сучасний стан та перспективи реформування

На основі дисертаційного дослідження аспіранта
Самойлова В.П.

Під час виступу доповідач обґрунтував актуальність обраної теми, визначив мету, завдання, методологію, охарактеризував об'єкт і предмет дослідження, виклав і прокоментував основні положення, що містять наукову новизну та виносяться на захист, а також висновки, конкретизував практичну значущість роботи.

СЛАЙД 2

Також Самойлов В.П. пояснив історичний контекст розвитку спеціальної конфіскації від архаїчних норм при домінуванні загальної конфіскації майна на підставі належності такого на праві власності особі до галузевих стратегій боротьби з організованою злочинністю.

Із його слів, наразі у світовій науці ключовим каталізатором розвитку концепцій, що стосуються конфіскаційних механізмів, є ідея про «поразку у війні проти злочинних доходів». Зокрема, наведено дані Європолу, що стосуються проміжку часу із 2010 до 2014 року, відповідно до яких лише 2,2 % доходів від вчинення кримінальних правопорушень були арештовані; 1,1 % таких доходів підлягав фінальній конфіскації на рівні ЄС. Зазначено про значні фінансові доходи, що генеруються організованою злочинністю, які становлять щонайменше 139 мільярдів євро щороку та які дедалі частіше відмиваються через паралельну підпільну фінансову систему, про що йдеться у п. 1 преамбули до нової Директиви 2024/1260 Європейського Парламенту і Ради щодо повернення активів та конфіскації.

Самойлов В.П. пояснив, що на вирішення цієї проблеми зарубіжна доктрина, законодавство і практика рухаються у двох основних векторах: по-перше, обґрунтування, встановлення та правозастосування нових складів кримінальних правопорушень (наприклад, легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму, незаконне збагачення

тощо), по-друге, що особливо актуально в контексті теми дисертації, розвиток законодавства про конфіскацію незаконних активів.

СЛАЙД 3

Самойлов В.П. пояснив, що на основі дослідження сформовано цілісну міждисциплінарну концепцію спеціальної конфіскації, яка інтегрує економічний (детінізаційний), соціальний (публічно-правопорядковий) та юридичний (кримінально-правовий) виміри і подає їх як взаємопов'язану систему функцій, підстав та правових наслідків.

СЛАЙД 4

Особливу увагу закцентовано на економічній ролі спеціальної конфіскації.

Аргументовано, що з економічної точки зору спеціальна конфіскація є засобом детінізації економіки із трьома напрямами ключовими напрямами впливу на тіньову економіку із кримінально-правовим елементом:

(і) позбавлення матеріальної вигоди від злочинної діяльності;

(іі) позбавлення злочинних елементів засобів виробництва (наприклад, обладнання для виробництва наркотичних засобів; автомобіля, із використанням якого систематично здійснюється контрабанда; зброї, вибухівки, рибальських сітей або транспортних засобів для вчинення кримінальних правопорушень проти довкілля);

(ііі) запобігання інфільтрації нелегальних коштів у легальну економіку, яка (інфільтрація) у разі відсутності належної протидії несе такі ризики:

- розмивання меж між легальною економікою та тіньовою економікою із кримінально-правовим елементом, що в свою чергу підриває довіру до економічної та правової системи держави;

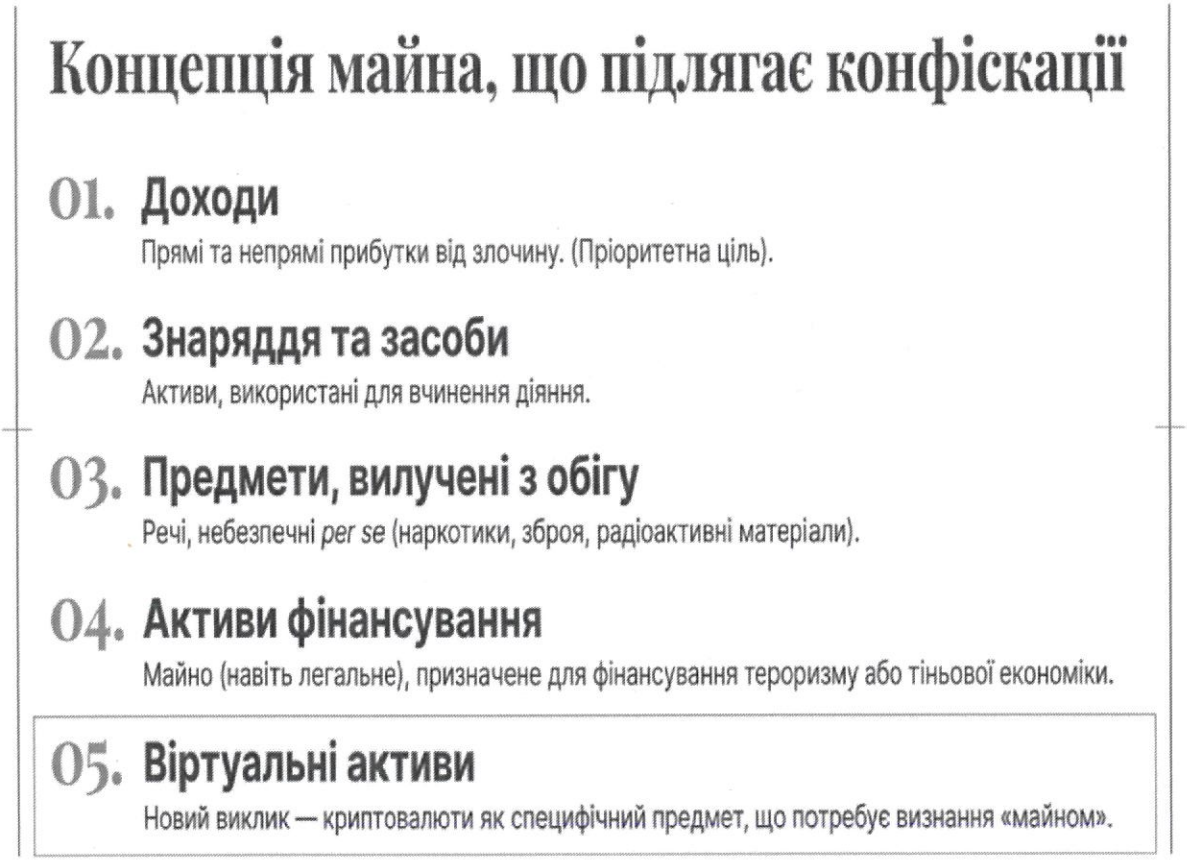
- створення широких можливостей для легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом;

- посягання на економічну конкуренцію, де зайняття кримінально протиправними активностями є джерелом для одержання економічних переваг порівняно із суб'єктами господарювання, які дотримуються законодавчих норм;

- підвищення резистентності тіньової економіки із кримінальним елементом, яка, будучи інкорпорованою у легальні структури, стає менш вразливою до виявлення;

- створення залежності у легальних бізнес структур від ступеня прибутковості злочинної діяльності контрагентів під час вступу у господарські відносини із контрагентами, що володіють прихованим кримінальним елементом (такі правовідносини можуть формуватися в тому числі добросовісно, тобто коли суб'єкти підприємницької діяльності не передбачають, не повинні та не можуть передбачити злочинне походження окремих доходів, що є джерелом оплати за товари, роботи, послуги, які становлять предмет господарських відносин).

СЛАЙД 5

Окрему увагу Самойлов В.П. приділив концепції майна, яке підлягає спеціальній конфіскації, що також є елементом наукової новизни дисертаційного дослідження.

СЛАЙД 6

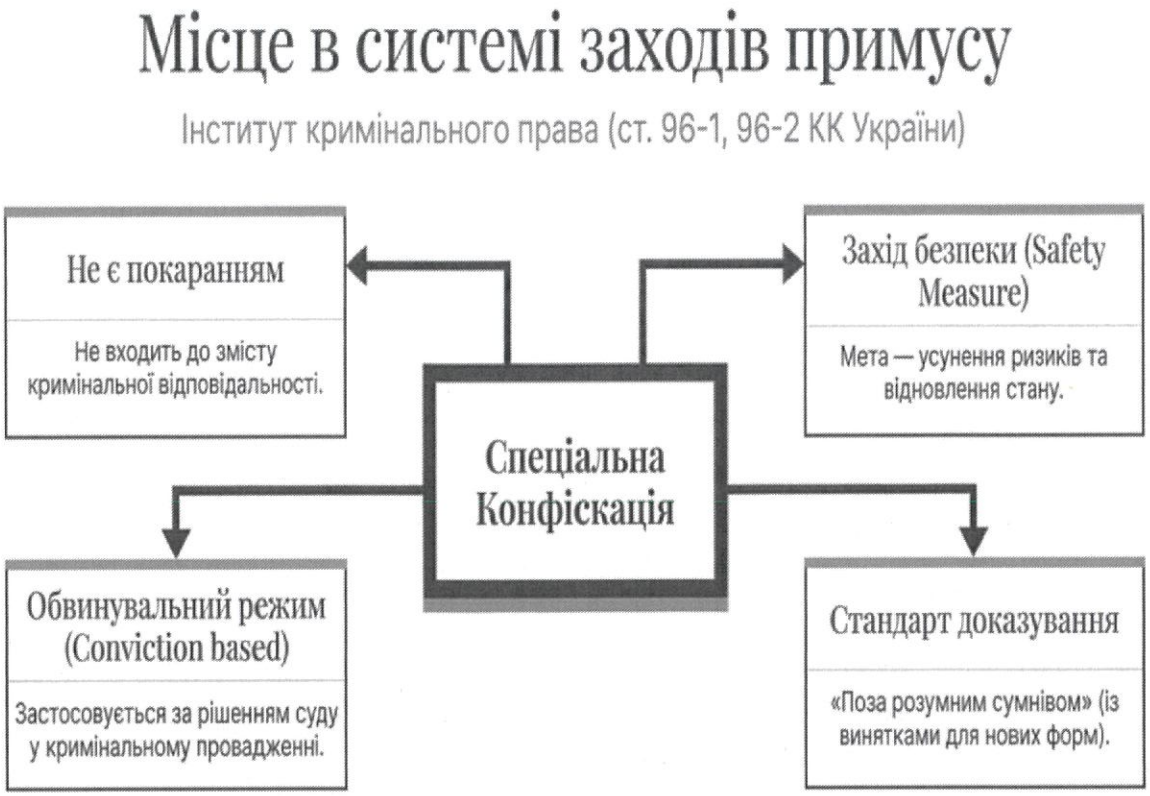

Здобувач ступеня доктора філософії Самойлов В.П. відзначив тенденції розвитку конфіскаційних режимів адресної конфіскації майна, що має зв'язок із злочинною діяльністю, на міжнародному рівні.

Спочатку норми про «адресну» конфіскацію майна зароджувалися із профільних міжнародних договорів, присвячених запобіганню поширення наркотичних засобів, боротьбі з транснаціональною організованою злочинністю, боротьбі з корупцією, легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, торгівлею людьми, а також захисту дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства.

І нарешті конфіскація майна еволюціонувала до універсальності та кодифікованості на рівні ЄС завдяки Директиві 2024/1260 Європейського Парламенту і Ради щодо повернення активів та конфіскації.

СЛАЙД 7

Також обґрунтовано місце, яке спеціальна конфіскація посідає у системі заходів кримінально-правового характеру.

СЛАЙД 8

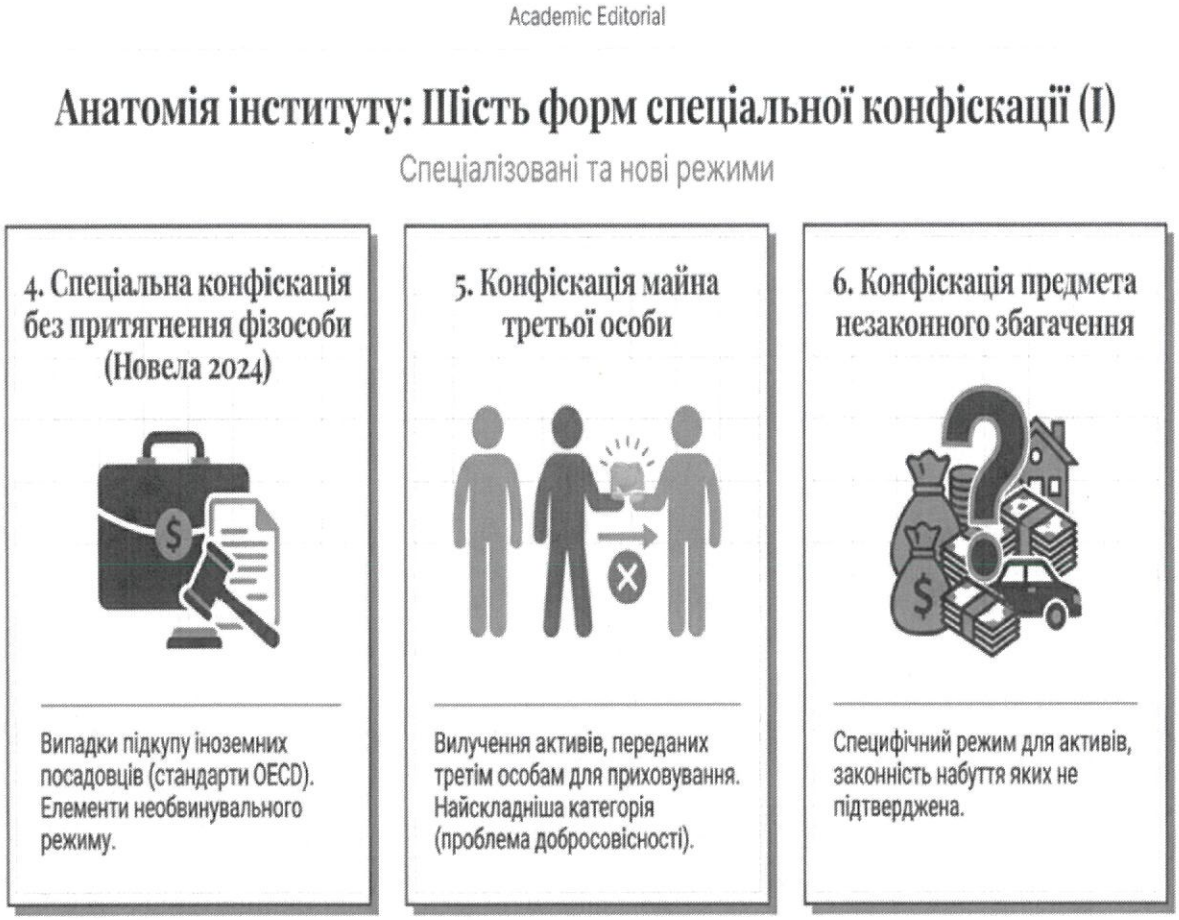
Самойлов В.П. відзначив, що вагомим елементом наукової новизни його дослідження є виокремлення шести специфічних форм спеціальної конфіскації. Перші три форми спеціальної конфіскації:

(i) спеціальна конфіскація майна, що є власністю засудженого або особи, яка вчинила суспільно небезпечне діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого Особливою частиною Кримінального кодексу;

(ii) спеціальна конфіскація майна, на яке право власності не виникає;

(iii) еквівалентна конфіскація.

СЛАЙД 9

Інші три форми спеціальної конфіскації, виокремлені Самойловим В.П.:

(iv) спеціальна конфіскація незалежно від притягнення до кримінальної відповідальності фізичної особи у випадках, встановлених Конвенцією Організації економічного співробітництва та розвитку про боротьбу з підкупом іноземних службових осіб у міжнародних ділових операціях;

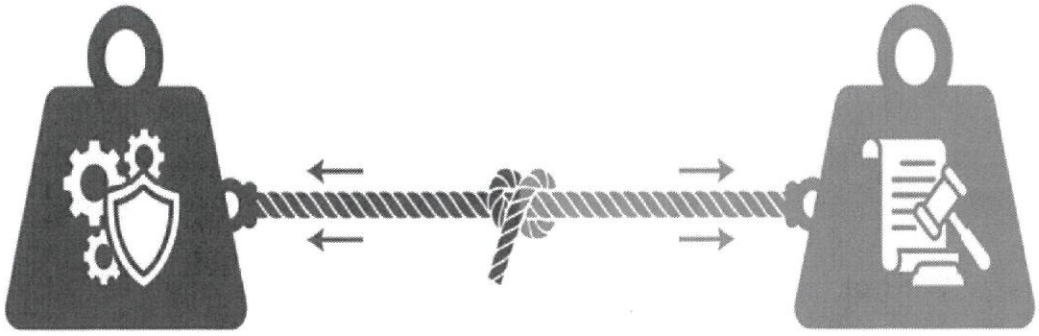
(v) спеціальна конфіскація майна третьої особи;

(vi) спеціальна конфіскація майна, що становить предмет незаконного збагачення.

СЛАЙД 10

Academic Editorial

Проблема третіх осіб та добросовісного набувача

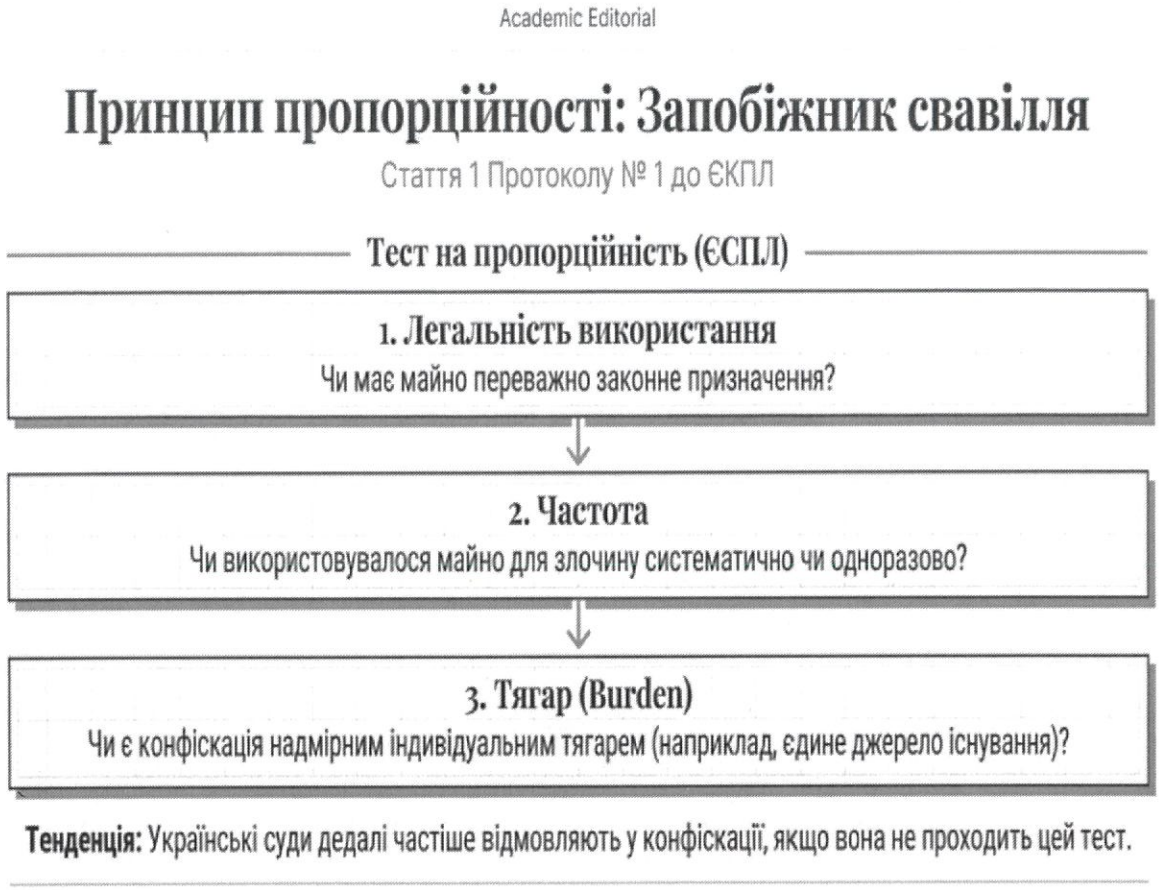
Публічний інтерес
Вилучення злочинного активу
Inter

Захист права власності
ст. 41 Конституції
Inter

- Судова практика використовує фікцію про «недобросовісність» номінальних власників (дропів/фунтів).
- Часта помилка судів: плутанина між конфіскацією у третьої особи та еквівалентною конфіскацією.
- **Ключовий критерій: Чи знала особа (або чи повинна була знати) про злочинне походження майна?**

Окремо Самойлов В.П. звернув увагу на складності дотримання балансу прав третіх осіб на практиці при вирішенні питання про можливість спеціальної конфіскації належного їм майна.

СЛАЙД 11

Крім цього, Самойлов В.П. звернув увагу, що при правозастосуванні спеціальної конфіскації на додачу до правових орієнтирів, передбачених статтями 96-1, 96-2 КК, слід встановлювати додаткові обставини, що свідчитимуть про пропорційність застосованого заходу в світлі ст. 1 Протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

1) вид кримінального правопорушення; у разі, якщо йде мова про правопорушення, що вагомо впливають на криміногенність обстановки або обумовлюють існування тіньової економіки із кримінально-правовим елементом (злочини, пов'язані із обігом наркотичних засобів, корупція, організована злочинність, злочини терористичного спрямування тощо), то спеціальна конфіскація є вагомим інструментом у протидії ним, а тому підлягає пріоритетному застосуванню в тому числі і відповідно до положень міжнародних договорів;

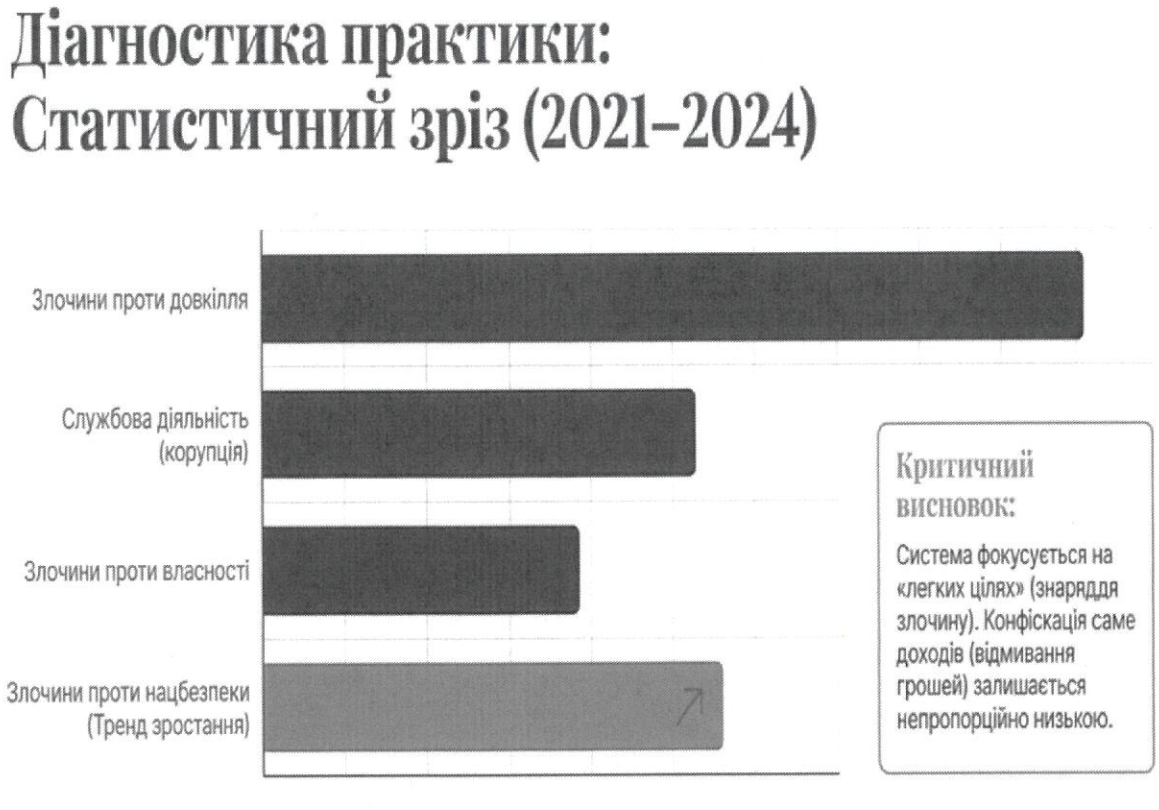
2) характер вчиненого діяння та ступінь його суспільної небезпеки;

3) одноразовість або регулярність застосування майна для цілей вчинення кримінальних правопорушень;

4) співмірність вартості речі із тяжкістю правопорушення або заподіяною ним шкодою;

5) тяжкість фактичних наслідків для особи, тощо.

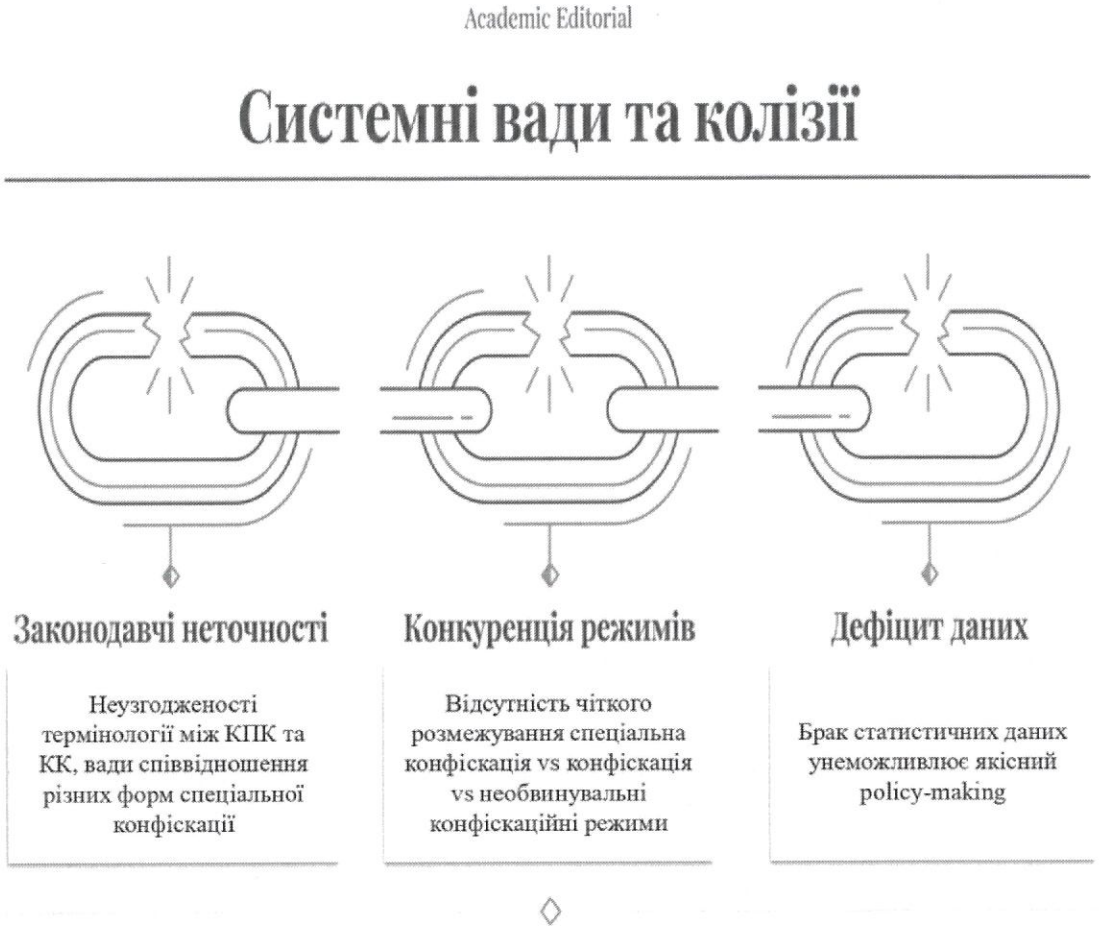
СЛАЙД 11

В ході презентації закцентовано увагу, що статистично найбільш часто спеціальна конфіскація застосовувалася у зв'язку із вчиненням кримінальних правопорушень проти довкілля (всього щодо 1 040 осіб за аналізований період, що становить близько 32,7% від усіх осіб, щодо яких застосовано спеціальну конфіскацію), у сфері службової та професійної діяльності, пов'язаної із наданням публічних послуг (всього щодо 803 осіб за проаналізований період або 25,3%), проти здоров'я населення (237 осіб або 7,5%). Порівняно менше – у кримінальних правопорушеннях проти власності (щодо 218 осіб) та кримінальних правопорушеннях проти громадської безпеки (щодо 212 осіб). У контексті кримінальних правопорушень проти власності нижчу частку порівняно із категорією кримінальних правопорушень, передбачених розділом XVII Особливої Частини Кримінального кодексу, можна пояснити припущенням про велику частку випадків, коли майно, що є предметом кримінального правопорушення, повертається власнику або законному володільцю (ч. 6 ст. 96-2 КК).

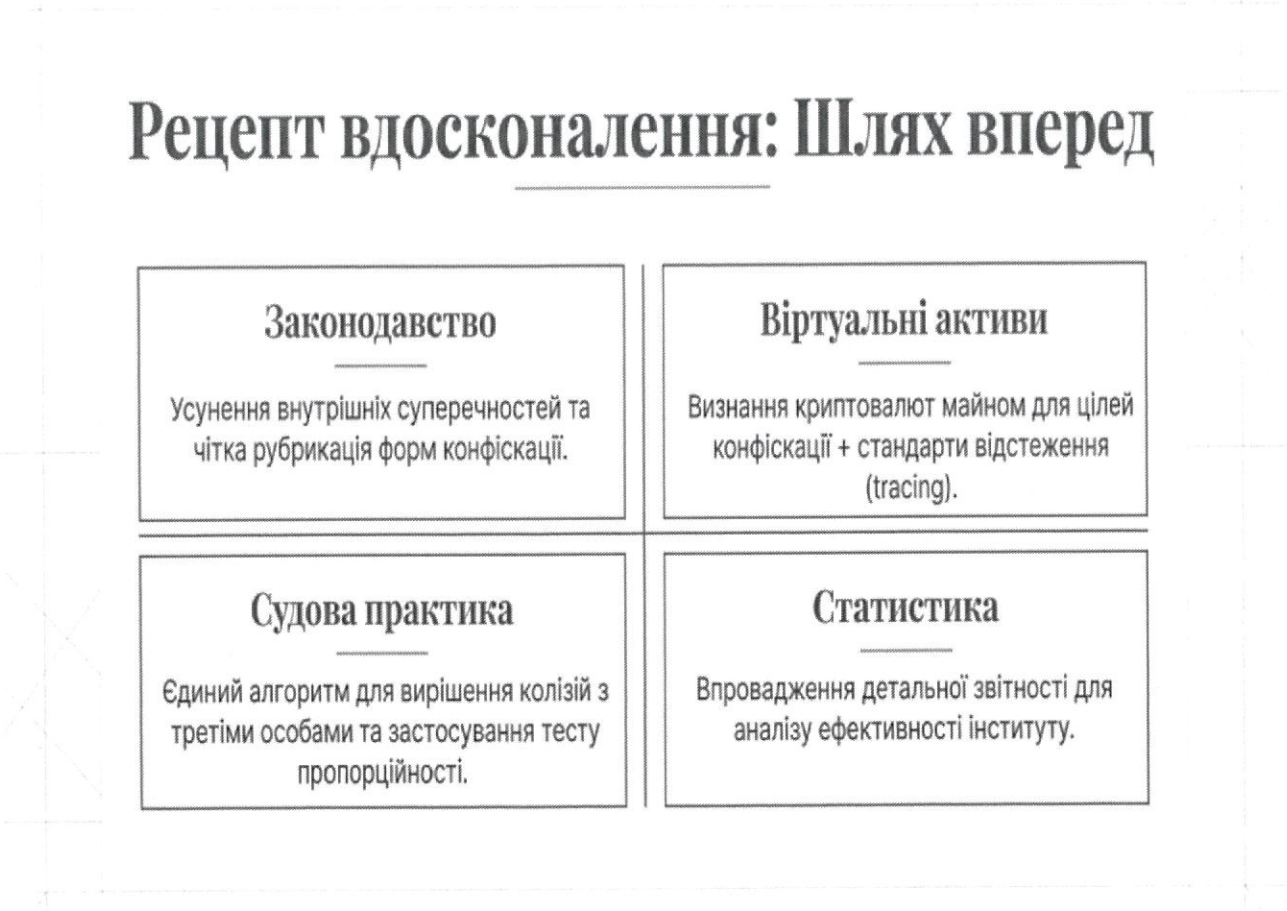
Помітна тенденція про зростання спеціальної конфіскації у зв'язку із вчиненням кримінальних правопорушеннях проти основ національної безпеки та кримінальних правопорушеннях проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку.

СЛАЙД 12

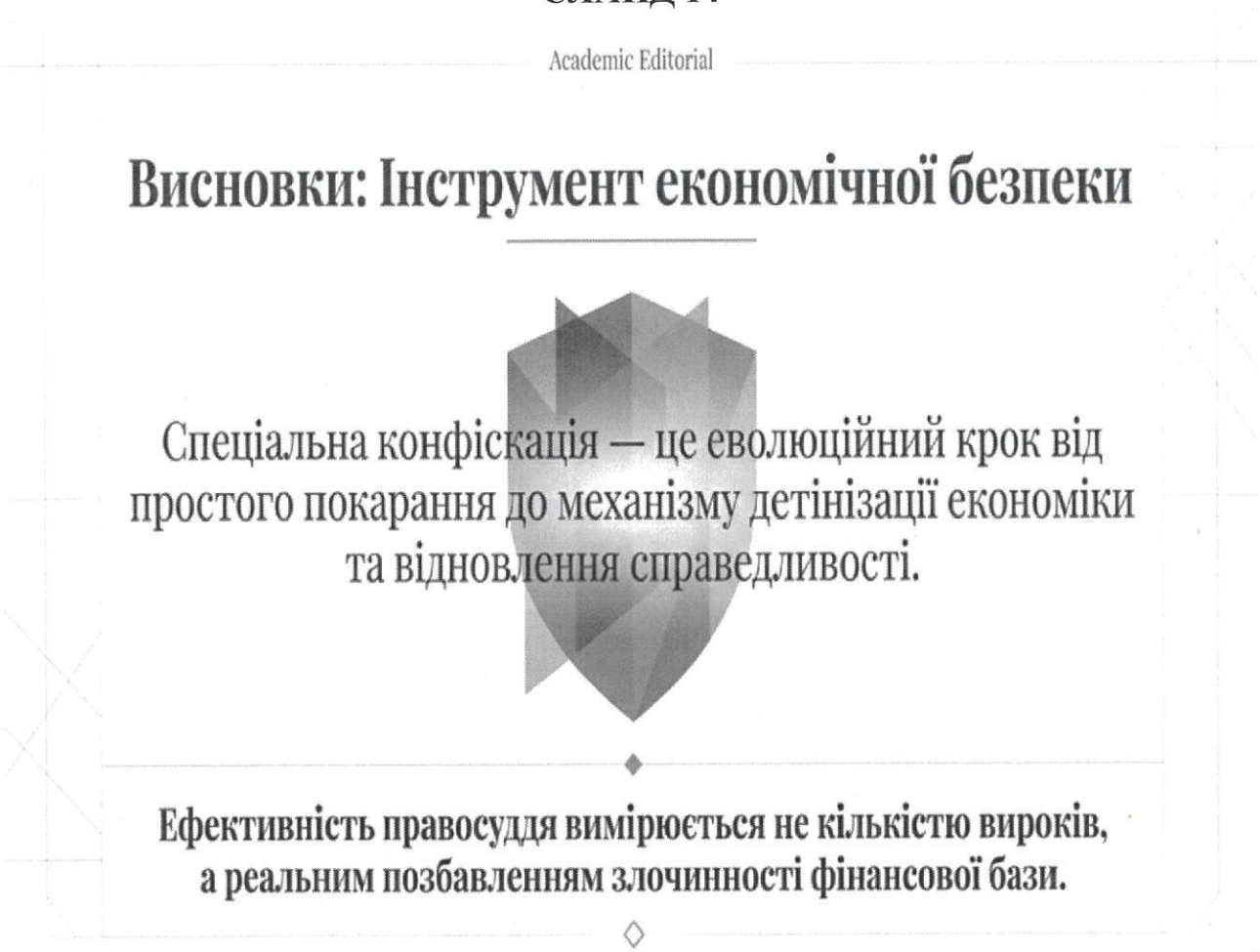
Викладені у дисертації результати дослідження Самойлова В.П. надали змогу виявити системні вади та колізії: неточності законодавства, конкуренція та прояви невдалого співвідношення різних конфіскаційних режимів між собою та брак статистичних даних щодо правозастосування різних форм спеціальної конфіскації.

СЛАЙД 13

Самойлов В.П. представив основні напрями вдосконалення законодавства, судової практики та кримінальної статистики, що стосується спеціальної конфіскації.

СЛАЙД 14

Після закінчення презентації Самойлова В.П. присутніми на захисті фахівцями були поставлені такі питання:

Професор, доктор юридичних наук Дудоров О.О.:
Чи аналізували Ви практику Верховного Суду, що стосується спеціальної конфіскації? Як Ви оцінюєте таку практику загалом.

Самойлов В.П.:
Дякую за запитання. Так, практика Верховного Суду була предметом аналізу. Вона проходила етап активного становлення у п'ятиріччя із 2016 до 2020 року, саме тоді датуються ключові позиції Верховного Суду, які згодом були взяті на «озброєння» судами протягом 2021 – 2024 років.

Водночас очікується подальший крок, який би призвів до становлення системних правових позицій Верховного Суду із проблемних питань застосування спеціальної конфіскації, однак не видається, що останнім часом він зроблений, адже практика Верховного Суду і досі залишається такою, що передбачає партикуляризовані позиції, що в основному стосуються двох ключових аспектів спеціальної конфіскації.

По-перше, йдеться про напрацювання критеріїв щодо застосовності принципу пропорційності у контексті спеціальної конфіскації. Наприклад, в одній зі своїх постанов із 2018 року Верховний Суд, оцінюючи пропорційність

застосування вилучення автомобіля як знаряддя вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 204 КК (цим автомобілем перевозилися тютюнові вироби, що були предметом кримінального правопорушення), застосовував тест на пропорційність. Суд зазначає, що в цілому не виключається можливість застосування спеціальної конфіскації навіть у тих випадках, коли конфіскація майна, з огляду на його вартість, виглядає набагато суворішим заходом, ніж призначене покарання. Однак у таких випадках необхідно навести належні аргументи, які обґрунтовують, з урахуванням обставин конкретної справи, що такий захід не порушуватиме наведені вище стандарти ЄСПЛ. Водночас до уваги можуть братися: (i) вартість майна, що підлягає конфіскації, законність чи незаконність його походження; (ii) тяжкість і характер вчиненого злочину; (iii) наявність, розмір і характер завданої шкоди або шкоди, яка потенційно могла бути завданою злочином; (iv) вид і розмір призначеного покарання, тощо.

Другим вектором було напрацювання Верховним Судом критеріїв співвідношення «добросовісний набувач» (і, відповідно, його майно не може бути предметом спеціальної конфіскації) / «третя особа» (майно якої є предметом спеціальної конфіскації у передбачених законом випадках). В мотивувальній частині одного із судових рішень суд застосував цікаву правову фікцію, яка випливає із формулювання, що якщо сукупність обставин справи свідчить про те, що особа, хоча й зазначена у певних документах як власник майна, не має дійсного права на таке майно та інтересу в його поверненні, вимога довести факт обізнаності такої особи про злочинне використання майна, з яким вона втратила зв'язок, не відповідає меті захисту права на мирне володіння майном, але у той же час створює нездоланні перешкоди для державних органів у досягненні цілей боротьби зі злочинністю.

Будемо сподіватися на подальший розвиток правозастосовних позицій Верховного Суду – практичних проблем вистачає, які б обумовлювали вироблення конкретних практичних критеріїв їх вирішення.

Професор, кандидат юридичних наук Задоя К.П.:

1. У своєму дослідженні Ви виокремлюєте таку форму спеціальної конфіскації як спеціальна конфіскація незалежно від притягнення до кримінальної відповідальності фізичної особи у випадках, встановлених Конвенцією ОЕСР про боротьбу з підкупом іноземних службових осіб у міжнародних ділових операціях, згадуючи, що така форма виокремлюється у зв'язку із Законом, що ухвалений 04.12.2024. Як ви оцінюєте дію в часі згаданої форми спеціальної конфіскації? Наприклад, якщо в конкретному кримінальному провадженні виявили майно на балансі юридичної особи, що є предметом цієї форми спеціальної конфіскації, при цьому фізичну особу не встановлено, однак таке кримінальне провадження та й власне саме виявлення відбулися до набрання чинності згаданим законом.

2. Ви висловлюєте тезу, яка насправді заслуговує на схвалення і не викликає жодних заперечень, що спеціальна конфіскація саме доходів від вчинення кримінальних правопорушень має бути пріоретизована порівняно з

іншими предметами спеціальної конфіскації. У зв'язку із цією тезою чи вважаєте Ви, що її належна практична імплементація потребуватиме змін до законодавства України про кримінальну відповідальність?

Самойлов В.П.:

Дякую за запитання.

Щодо першого із них: навіть відкидаючи практичні процесуальні складнощі здійснення кримінальних проваджень щодо юридичних осіб автономно (тобто незалежно від кримінальних проваджень щодо фізичних осіб), які є передумовою для виконання цієї форми спеціальної конфіскації, застосовними нормативними орієнтирами у цій ситуації будуть положення ст. 4 Кримінального кодексу, з огляду на які будемо констатувати, що у наведеному Вами прикладі спеціальна конфіскація не може бути застосована. А відповідаючи більш загально, не прив'язуючись до цього прикладу, відповідна форма спеціальної конфіскації не має жодної ретроактивної дії.

Щодо другого запитання, тобто спеціальної конфіскації злочинних активів та доходів. На мою думку, закон про кримінальну відповідальність містить всі необхідні нормативні положення, що надають змогу здійснювати спеціальну конфіскацію доходів від вчинення кримінальних правопорушень, однак така спеціальна конфіскація на практиці є доволі поодинокою і значно поступається спеціальній конфіскації іншого майна. Видається, це питання радше організаційно-правове, політикореалізаційне та питання організаційних спроможностей та пріоритетів конкретних органів досудового розслідування та окремих суб'єктів, з якими вони взаємодіють у ході кримінального провадження, аніж питання, що потребує вирішення шляхом внесення змін до Кримінального кодексу.

Доцентка, кандидатка юридичних наук Стрижевська А.А.:

1. Ви вели мову про спеціальну конфіскацію віртуальних активів. Як щодо такого предмета як криптовалюти? Як це поняття співвідноситься із віртуальними активами і чи можуть вони виступати предметом спеціальної конфіскації відповідно до чинного нормативно-правового регулювання?

2. Із проведеного Вами дослідження випливає, що спеціальна конфіскація вступає у певні колізії із конфіскацією майна. То чи доречне існування такого окремого виду покарання на даному етапі?

Самойлов В.П.:

Дякую за запитання.

Щодо першого із них: насправді я аналізував велику кількість прикладних позицій провідних міжнародних фінансових інституцій і домінантна позиція, яку і я дотримуюся, полягає у класифікації віртуальних активів за критерієм зв'язку із фіатною валютою на віртуальні активи з одностороннім потоком (тобто ті, які можуть бути придбані за звичайну валюту, однак за загальним правилом не підлягають зворотному обміну на звичайну валюту або такий обмін є нетиповим та ускладненим), а також віртуальні активи з двостороннім

потоком (тобто ті, які вільно обмінюються на звичайну валюту, а із другого боку і звичайна валюта може бути предметом обміну за віртуальні активи). В світлі цієї класифікації криптовалюти є яскравим представником віртуальних активів і охоплюються змістом цього поняття.

В частині того, чи можуть вони виступати предметом спеціальної конфіскації, я зазначу, що із введенням до Цивільного кодексу України поняття цифрової речі, матеріально-правових орієнтирів для здійснення спеціальної конфіскації віртуальних активів, в тому числі криптовалют, вистачає.

Щодо другого Вашого запитання: насправді існування як окремого виду покарання конфіскації майна загалом є пережитком радянського періоду розвитку кримінального права. В зазначеному контексті також важливо звернути увагу і на те, що конфіскація майна як вид покарання не володіє властивістю позбавлення корисливої злочинності доходів з огляду на те, що майно, яке підлягає конфіскації майна, є власністю засудженого, а отже, найбільш вірогідно є здобутим легальним шляхом, адже відповідно до ч. 1 ст. 328 ЦК право власності не набувається на підставах, що заборонені законом. Таким чином, конфіскація майна як вид покарання не має притаманних спеціальній конфіскації як заходу кримінально-правового характеру економічних властивостей, про які йшлося вище, відіграючи лише каральну мету. Можливо, 5 років тому я б надав однозначну відповідь про недоречність існування конфіскації майна на фоні спеціальної конфіскації.

Однак треба також визнати і те, що конфіскація майна володіє іншою логікою, що лежить в площині кримінально-правової політики, особливо на даному етапі розвитку нашої держави, яка зіткнулася зі збройною агресією російської федерації. Наприклад, питання конфіскації активів осіб, які у певний спосіб дотичні до збройної агресії, є не лише питанням кримінального права, а на даному етапі й так званого санкційного права, водночас доречність такої конфіскації не викликає значних дискусій (такі точаться радше в контексті належної процесуальної форми її реалізації). Ця логіка в значній мірі не була предметом дисертаційного дослідження, водночас висловлюючи особисту думку, я не можу виконати висновок про недоречність існування конфіскації майна як виду покарання.

Професор, кандидат юридичних наук Андрушко П.П.:

У дослідженні як умова здійснення спеціальної конфіскації, зокрема, називається з урахуванням нормативних орієнтирів Кримінального кодексу України вчинення особою суспільно небезпечного діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого Особливою частиною цього Кодексу. Що під цією конструкцією мається на увазі?

Самойлов В.П.:

Дякую за запитання. Це словосполучення йде в доповнення до вчинення особою кримінального правопорушення. Щодо останнього то теорія кримінального права чітко розуміє, яким є його склад: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єктивна сторона, суб'єкт. Водночас згадана Вами конструкція

розширює зміст відповідної умови, поширюючи її і на ті випадки, коли кримінального правопорушення немає в силу відсутності якогось з його елементів, наприклад, суб'єкта кримінального правопорушення. Це в значній мірі кореспондує із окремими процесуальними підставами спеціальної конфіскації, наприклад, коли вона застосовується на підставі ухвала суду про застосування примусових заходів медичного характеру. Це ілюстративний приклад, адже суб'єкт в даному разі може бути відсутній у зв'язку із неосудністю, в свою чергу відсутнє і кримінальне правопорушення, але спеціальна конфіскація відповідно до закону все одно може бути застосована.

Асистент, кандидат юридичних наук Беньківський В.О.:

Якою є природа спеціальної конфіскації? Кара чи інший захід кримінально-правового характеру?

Самойлов В.П.:

Дякую за запитання. Насправді вона задумувалася законодавцем як інший захід кримінально-правового характеру, що не має каральних властивостей. Однак, вочевидь, цей задум законодавця певною мірою провалився. Ілюстративним прикладом, де він не спрацьовує, є спеціальна конфіскація майна, що є власністю засудженого, – тут очевидний прояв правообмеження. Тому відповідь така: спеціальна конфіскація є заходом кримінально-правового характеру, відмінним від покарання, однак водночас має окремі каральні властивості.

Після відповідей на запитання виступили:

<u>Науковий керівник</u> – доцентка кафедри кримінально-правової політики та кримінального права, кандидатка юридичних наук Стрижевська А.А.:

Дисертація Самойлова Вадима Павловича присвячена актуальній темі.

Інститут спеціальної конфіскації як інститут Загальної частини Кримінального кодексу України є відносно новим у правовій системі України, адже статті 96-1 та 96-2 Кримінального кодексу імплементовано у Кримінальний кодекс лише 2013 року. У той же час частота змін до відповідних положень Кримінального кодексу – із моменту імплементації до вказаних статей зміни вносилися 6 разів – є окремим аргументом на доведення позиції, що наразі як на теоретичному, так і на нормативному рівні відсутня єдність щодо місця, ролі та кримінально-правових властивостей спеціальної конфіскації як заходу кримінально-правового характеру.

Однією із основних тенденцій розвитку кримінального права у провідних світових державах є збільшення ролі інших заходів кримінально-правового впливу, що не становлять собою зміст кримінальної відповідальності. Не оминула окреслена тенденція і українське кримінальне право, система «інших заходів кримінально-правового характеру» в якому із моменту прийняття сучасного КК розширюється швидкими темпами. На підтвердження

вищезазначеної тези вказуємо, що починаючи із моменту набрання Кримінальним кодексом України 2001 року чинності, систему заходів кримінально-правового характеру, що не становлять собою зміст кримінальної відповідальності, «доповнили» такі інститути: обмежувальні заходи, заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб, спеціальна конфіскація. Більшість цих заходів наразі перебувають на етапі реформування. У зазначеному контексті саме із імплементацією норм про спеціальну конфіскацію пов'язується запровадження принципово нового законодавчого «погляду» на систему заходів кримінально-правового характеру, адже Закон України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України стосовно виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України» № 222-VII від 18.04.2013 року одночасно із запровадженням статей 96-1 та 96-2 Кримінального кодексу України запровадив термін «інші заходи кримінально-правового характеру» на законодавчому рівні. Відповідно виникає потреба у дослідженні окреслених тенденцій задля своєчасного та належного законодавчого «реагування» на динамічний розвиток суспільних відносин.

Крім того, питання належного застосування інституту спеціальної конфіскації відіграватиме вагому роль і в житті пересічних громадян. Це пов'язано із специфічним набором функцій та завдань, які стоять перед спеціальною конфіскацією: з одного боку наявна необхідність усунення криміногенності обстановки шляхом конфіскації знарядь, що використовуються для вчинення кримінального правопорушення, та уникнення розповсюдження доходів, одержаних кримінально протиправним шляхом, а із другого боку – забезпечення недоторканності права власності.

Отже, належне нормативно-правове регулювання інституту спеціальної конфіскації є необхідним для подальшого розвитку кримінального права України у світлі намічених світових тенденцій.

Крім цього, спеціальна конфіскація є одним із основних інструментів боротьби з окремими особливо небезпечними видами корисливих кримінальних правопорушень, якими зокрема є легалізація доходів, одержаних злочинним шляхом, хабарництво (у широкому розумінні) тощо, а також їх наслідками.

У той же час нинішній стан нормативно-правового регулювання здійснення спеціальної конфіскації потребує деякого перегляду та реформування. Головними напрямами в даному випадку мають бути забезпечення узгодження між окремими компонентами юридичної конструкції спеціальної конфіскації, «покриття» такою конструкцією всіх випадків, коли здійснення спеціальної конфіскації є необхідним відповідно до міжнародних зобов'язань України тощо.

Отже, якісна нормативно-правова регламентація та послідовна судова практика щодо застосування інституту спеціальної конфіскації набувають фундаментального значення для розвитку заходів кримінально-правового характеру, що не становлять зміст кримінальної відповідальності. Тому характеристика юридичної конструкції спеціальної конфіскації, дослідження

взаємозв'язку спеціальної конфіскації із іншими заходами кримінально-правового характеру (зокрема конфіскацією майна як видом покарання), з'ясування практики застосування спеціальної конфіскації, її окремих тенденцій та потреб є необхідним та актуальним.

Дисертація Самойлова Вадима Павловича є самостійним науковим дослідженням. Зміст сформульованих наукових положень, висновків та пропозиції свідчить про вагомий внесок здобувача у розвиток теорії кримінального права. Наукова робота є структурно узгодженою, матеріал викладено логічно і послідовно.

Достовірність та обґрунтованість переважної більшості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації Самойлова В.П., забезпечується декількома чинниками – широтою і різноманітністю опрацьованої джерельної бази, використанням низки різноманітних методів пізнання, вдало підібраних з урахуванням предмета дисертаційного дослідження, веденням коректної полеміки, вдалою і продуманою логікою викладення матеріалу, яка дала змогу автору виконати поставлені перед собою завдання.

У своїх міркуваннях Самойлов В.П. спирається на здобутки кримінально-правової науки, статистичні дані, міжнародно-правові документи, зарубіжний досвід, положення вітчизняного законодавства, практику ЄСПЛ.

Робота характеризується єдністю концептуальних положень, послідовністю розкриття всіх аспектів обраної теми. Самойлов В.П., незважаючи на рік академічної відпустки, зумів надолужити, показати себе професійним, вдумливим, та наполегливим дослідником, якому вдалося продемонструвати своє вміння логічно викладати і належним чином аналізувати законодавчий, теоретичний і практичний матеріал, формулювати виважені узагальнені висновки, застосовувати різноманітні методи наукового пізнання. Здобувач показав справді високий ступінь обізнаності з предметом свого дисертаційного дослідження.

Переважна більшість положень, винесених автором на захист, і висновків є новими або містять значну частку новизни. Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація Самойлова В.П. є одним із небагатьох в Україні комплексних монографічних досліджень, в якому повноцінно задається теоретичне, нормативне, реальне та правозастосовне розуміння спеціальної конфіскації з урахуванням здобутків вітчизняної та зарубіжної науки та новітньої правозастосовної практики.

Під час проведення дисертаційного дослідження Самойлов В.П. проявив себе як сформований дослідник, який володіє загальною та спеціальною компетентностями. Висновки і теоретичні положення свідчать, що він може самостійно ставити складні завдання і результативно їх розв'язувати.

Одержані здобувачем наукові результати, висновки та рекомендації збагачують теорію кримінального права, а сформульовані пропозиції сприятимуть удосконаленню норм чинного законодавства України та практики його застосування.

Дисертація оформлена згідно з нормативними вимогами, передбаченими для такого виду робіт, написана державною мовою з дотриманням наукового стилю.

По дисертаційному дослідженню Самойлова В.П. на тему «Спеціальна конфіскація як захід кримінально-правового характеру у правовій системі України» доктором юридичних наук, професором Берзіним П.С. як експертом 15 грудня 2025 року була проведена науково-технічна експертиза щодо наявності академічного плагіату. За наслідками проведеної науково-технічної експертизи Берзін П.С. зробив висновок про те, що дисертаційна робота є самостійним дослідженням автора, в якому відсутні недозволені компіляції та академічний плагіат (висновок експерта додається).

Зміст дисертаційного дослідження Самойлова В.П. відповідає спеціальності 081 «Право», галузі знань 08 «Право».

Отже, дисертація Самойлова В.П. «Спеціальна конфіскація як захід кримінально-правового характеру у правовій системі України» є завершеною кваліфікаційною науковою працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, яке має істотне значення для кримінально-правової науки, розвитку вітчизняного законодавства та правозастосовної практики, а саме здійснено поглиблений аналіз спеціальної конфіскації з економічної, соціальної та юридичної точки зору, на підставі чого висунуто конструктивні пропозиції щодо вдосконалення законодавства України та практики його застосування. Дисертація узгоджується з установленими нормативними вимогами, а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право».

Рецензенти дисертаційної роботи, які наголосили на позитивних аспектах дослідження та висловили свої побажання та зауваження.

Кандидат юридичних наук, професор Задоя К.П.:

Тема дисертації Самойлова В.П. є безумовно актуальною. Спеціальна конфіскація не є новим для кримінального права України заходом кримінально-правового характеру. Разом з тим впродовж останнього десятиліття норми, що врегульовують застосування цього заходу, неодноразово зазнавали змін, що породило низку викликів для правозастосовної практики, на які остання з різним успіхом шукає належні відповіді. Додаткової актуальності дослідженню питань спеціальної конфіскації додає те, що при застосуванні цього заходу суди повинні дотримуватися вимог статті 1 «Захист власності» Протоколу до Європейської конвенції з прав людини, однак із цим завданням українські суди, як видається, справляються не достатньо послідовно. Зрештою, враховуючи євроінтеграційні прагнення України, вкрай важливим є дослідження потенційного впливу на кримінальне право України в питанні спеціальної конфіскації кримінального права Європейського Союзу.

Дисертаційна робота Самойлова В.П. складається з переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. За темою дисертації Самойловим В.П. підготовлено чотири праці, в яких

опубліковано основні результати дисертації, а також низку праць, які засвідчують апробацію результатів дисертації.

Дисертацію та наукові публікації виконано на належному науковому рівні. Дисертацію та наукові публікації написано з дотриманням наукового стилю, зміст дисертації та наукових публікацій відповідає темі дисертації, виклад матеріалу має логічний та послідовний характер.

За підсумками роботи над дисертаційним дослідженням Самойлов В.П. сформулював низку положень, висновків та пропозицій, які дійсно мають характер наукової новизни (с. 17-19 дисертації). Зокрема, є цікавою запропонована автором міждисциплінарна концепція спеціальної конфіскації, яка інтегрує економічний (детінізаційний), соціальний (публічно-правопорядковий) та юридичний (кримінально-правовий) виміри. Заслуговують на підтримку позиція дисертанта, згідно з якою як пріоритетний захід спеціальна конфіскація повинна застосовуватися до доходів, одержаних від вчинення кримінальних правопорушень, а також запропонована ним систематизація форм спеціальної конфіскації. Видаються важливим виявлені автором проблеми застосування спеціальної конфіскації судами.

Разом з тим, деякі висновки та пропозиції дисертанта викликають певні зауваження, зокрема:

1) у межах систематизації форм спеціальної конфіскації, які пропонує Самойлов В.П., він виокремлює спеціальну конфіскацію майна, що було предметом незаконного збагачення. З аргументами на підтримку цієї тези загалом можна погодитися. Однак у світлі того, що в текстах статей 96-1 та 96-2 КК специфічність такої форми спеціальної конфіскації жодним чином не «підсвічена», було б логічно, якби дисертант запропонував відповідні зміни до вказаних законодавчих положень. Однак з тексту роботи випливає, що такі зміни, схоже, не пропонуються;

2) на с. 168-169 Самойлов В.П. з метою забезпечення чіткого розмежування спеціальної конфіскації та кримінально процесуальної конфіскації пропонує вилучення вказівки на конкретний перелік кримінальних правопорушень у ч. 1 ст. 96-1 КК та вилучення положень ч. 9 ст. 100 КПК, що стосуються спеціальної конфіскації. Якщо з другою пропозицією можна погодитися, то перша видається вкрай спірною. По-перше, не дуже зрозуміло, у чому полягає проблемність окреслення кола кримінальних правопорушень, у зв'язку з вчиненням яких може бути застосована спеціальна конфіскація, з використанням переліку таких правопорушень (на додаток до загального критерію караності кримінального правопорушення основним покаранням у виді позбавлення волі або штрафу понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян) в аспекті розмежування спеціальної конфіскації та кримінально процесуальної конфіскації. По-друге, відмова від переліку кримінальних правопорушень, який нині міститься в ч. 1 ст. 96-1 КК, призведе до звуження кола випадків, в яких може бути застосовано спеціальну конфіскацію. На жаль, дисертант не надав достатніх пояснень стосовно того, чи виправдане таке звуження міркуваннями кримінально-правової політики, а не

лише міркуваннями забезпечити належне розмежування спеціальної конфіскації та кримінально процесуальної конфіскації;

3) на с. 87-88 автор стисло висвітлює зміст Директиву 2024/1260 Європейського Парламенту і Ради щодо повернення активів та конфіскації. Втім, зважаючи на те, що процес приєднання України до Європейського Союзу вимагатиме масштабної ревізії українського права (у тому числі — кримінального) на предмет відповідності положенням права Європейського Союзу, зазначений правовий акт варто було б розглянути не лише в описовому ключі. Зокрема, варто було б хоча б у загальних рисах вказати на відповідність чи невідповідність чинного українського законодавства вимогам згаданої Директиви;

4) одним із положень наукової новизни, сформульованих Самойловим В.П. є теза про те, що як пріоритетний захід спеціальна конфіскація повинна застосовуватися до доходів, одержаних від вчинення кримінальних правопорушень. Сама по собі ця теза не викликає заперечень. Однак, як видається, вона не знаходить належного розвитку в основному змісті роботи. Вочевидь, впровадження цієї тези в життя вимагає законодавчих змін до статей 96-1 та 96-2 КК, а можливо й ще більш кардинальні законодавчі рішення, як-от визнання окремими заходами кримінально-правового характеру конфіскації доходів, одержаних від вчинення кримінальних правопорушень, та конфіскації інших об'єктів, перерахованих в ч. 1 ст. 96-1 КК. Останні законодавчі зміни, як видається, значно краще, ніж чинне законодавство, узгоджувалися з би із запропонованою дисертантом міждисциплінарною концепцією спеціальної конфіскації. Проте в роботі подібні законодавчі зміни, на жаль, не пропонуються;

5) видається, що зміст дисертаційного дослідження лише виграв би, якби Самойлов В.П. надав всім своїм законодавчим пропозиціям вигляду окремого законопроєкту та долучив би останній як додаток до дисертаційної роботи.

Можна констатувати, що Самойлов В.П. загалом виконав поставлені наукові завдання (с. 15-16). У своїй дисертації дисертант використав широкий спектр методів наукового дослідження (с. 16-17). Зміст дисертації свідчить про належний рівень опанування дисертантом цих методів.

Висновок. Дисертація на тему "Спеціальна конфіскація як захід кримінально-правового характеру у правовій системі України" та наукові публікації Самойлова Вадима Павловича виконані на належному науковому рівні. Дисертація відповідає вимогам, які ставляться до кваліфікаційної роботи, що подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі юридичних наук, галузь знань 08 "Право", спеціальність 081 "Право", та може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Доктор юридичних наук, професор Волинець Р.А.:

Тема дисертації Самойлова В.П. є актуальною. Актуальність теми спеціальної конфіскації зумовлена якісною трансформацією злочинності, що відбувається останніми десятиліттями, її широкою фінансовою мотивацією та мережевою організацією, що вимагає зміщення акценту кримінально-правової

політики від покарання до системного позбавлення злочину економічного сенсу. Для України цей виклик посилюється потребою гармонізації з європейським правом у сфері повернення активів і конфіскації, потребою детінізації економіки та протидії незаконним фінансовим потокам, у тому числі з використанням цифрових і віртуальних активів. Водночас чинне регулювання спеціальної конфіскації та практика її застосування і досі залишаються непослідовними: законодавство зазнає регулярних змін, правозастосуванню і досі бракує усталеності, статистика, що стосується спеціальної конфіскації, і досі видається неповною.

Науковий рівень дисертації і наукових публікацій здобувача, зокрема новизна представлених теоретичних результатів проведених здобувачем досліджень, їх наукова обґрунтованість та відповідність темі дисертації

Дисертаційна робота Самойлова В.П. складається з переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. За темою дисертації Самойловим В.П. підготовлено шість наукових публікацій, в яких опубліковано основні результати дисертації, а також кілька праць, які додатково відображають результати дисертації.

Науковий рівень підготовленої дисертації та опублікованих наукових публікацій є належним: дотримано науковий стиль викладу матеріалу, зміст дисертації та наукових публікацій відповідає темі дисертації, виклад матеріалу є переконливим, повним, логічним та аргументованим.

За підсумками роботи над дисертаційним дослідженням Самойлов В.П. сформулював низку положень, висновків та пропозицій, які дійсно мають характер наукової новизни (с. 19-21 дисертації). Зокрема, особливу увагу заслуговують запропонована автором міждисциплінарна концепція спеціальної конфіскації, яка інтегрує економічний (детінізаційний), соціальний (публічно-правопорядковий) та юридичний (кримінально-правовий) виміри; виокремлення форм спеціальної конфіскації та встановлення зв'язків (часто колізійних) між різними формами спеціальної конфіскації, а також між різними конфіскаційними режимами, що заслуговують на підтримку. Актуальними є і виявлені автором вади правозастосовної практики, що стосується спеціальної конфіскації.

Водночас наявні і певні зауваження до висновків дисертанта:

1. Автор дисертаційного дослідження виділяє як окрему форму спеціальної конфіскації спеціальну конфіскацію майна, що було предметом незаконного збагачення. Аргументація цього загалом лежить у площині того, що конкретне кримінальне правопорушення, яке призвело до виникнення в особи права на майно, не констатується у вироку суду. Разом з тим на с. 141-142 рецензованого дослідження попри те, що ця аргументація загалом може поширюватися і на випадки автономного засудження за легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, автор, на наш погляд, невиправдано утримується від виокремлення і цих випадків в окрему форму спеціальної конфіскації, наводячи загалом правозастосовні аргументи. Видається, що такі аргументи не є повною мірою послідовними та вирішальними, адже можуть нівелюватися в ході напрацювання системної

практики щодо автономної легалізації, але не відображають бачення автономної легалізації de lege ferenda.

2. Автор у підрозділі 2.2 дослідження загалом наводить доволі актуальні результати аналізу юридичної конструкції спеціальної конфіскації на основі статей 96-1, 96-2 КК. Однак залишається неочевидним співвідношення із юридичною конструкцією спеціальної конфіскації окремих правових орієнтирів, виокремлених автором в інших підрозділах своєї роботи, що особливо актуально в контексті принципу пропорційності, який автор широко характеризує у підрозділі 2.1. Чи впливають ці правові орієнтири на власне нормативний зміст спеціальної конфіскації і її розуміння як примусового заходу кримінально-правового характеру, який застосовується судом імперативно? Як принцип пропорційності впливає на кримінально-правові умови, підстави, адресата чи предмет спеціальної конфіскації? Загалом ці питання залишаються без повних відповідей, при цьому наскрізний зміст роботи і зв'язок її окремих елементів лише виграв би від наведення такого розуміння.

3. Слід звернути увагу і на окремі непослідовності, притаманні юридичному розумінню спеціальної конфіскації як елементу виокремленої автором міждисциплінарної концепції спеціальної конфіскації. Його визначення автором як інституту кримінального права до певної міри обмежує розуміння спеціальної конфіскації лише нормативним виміром. Однак в цілому в роботі автор по суті розглядає спеціальну конфіскацію в теоретичному вимірі (розділ 1, підрозділ 2.1), нормативному вимірі (підрозділ 2.2), як елемент кримінально-правового правозастосування (розділ 3), як інститут, що підлягає реальному застосуванню (підрозділ 2.1). Видається, ці всі напрями недостатньо відображені у наведеному автором юридичному розумінні спеціальної конфіскації.

Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності

Слід констатувати, що Самойлов В.П. загалом виконав поставлені наукові завдання (с. 15-16). У своїй дисертації дисертант використав широкий спектр методів наукового дослідження (с. 16-17). Зміст дисертації свідчить про належний рівень опанування дисертантом цих методів.

Дисертація на тему "Спеціальна конфіскація як захід кримінально-правового характеру у правовій системі України" та наукові публікації Самойлова Вадима Павловича виконані на належному науковому рівні. Дисертація відповідає вимогам, які ставляться до кваліфікаційної роботи, що подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі юридичних наук, галузь знань 08 "Право", спеціальність 081 "Право", та може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

В **обговоренні** дисертаційного дослідження взяли участь:

Професор, доктор юридичних наук Дудоров О.О.:

Позитивно оцінюючи роботу аспіранта, зазначив, що Самойлов В.П. проявив себе як дуже професійна людина, досвід роботи якої в різних

державних органах та відповідної роботи із законодавством та міжнародними проектами пішов лише на користь повноті та системності проведеного дисертаційного дослідження.

Водночас звернув увагу, що Самойлову В.П. слід бути більш зосередженим на результатах кваліфікаційної роботи, що є в тому числі і зауваженням до презентації та відповідного виступу дисертанта, тобто відповідний виступ повинен в найбільшій мірі стосуватися елементів, що стосуються наукової новизни дослідження. Наприклад, дуже цікавою є сформульована автором міждисциплінарна концепція спеціальної конфіскації, яка в його виступі згадана доволі побіжно.

Це зауваження є в тому числі порадою Самойлову В.П. щодо потенційного виступу при захисті дисертації у разовій спеціалізованій вченій раді.

Професор, кандидат юридичних наук Андрушко П.П.:

Позитивно оцінюючи роботу аспіранта, зазначив, що зміст роботи лише виграв би, якби Самойлов В.П. у підрозділі 1.3. дисертаційного дослідження не лише згадав би про положення Директиви 2024/1260 Європейського Парламенту і Ради щодо повернення активів та конфіскації в описовому виді, а провів би повноцінний критичний аналіз стану відповідності українського законодавства щодо спеціальної конфіскації із можливими подальшими пропозиціями щодо необхідних векторів вдосконалення. Крім цього, вказав, що відчувається нестача сформульованого з урахуванням результатів дисертації законопроекту щодо вдосконалення нормативно-правового регулювання інституту спеціальної конфіскації, який міг би бути додатком до дисертації.

Професор, кандидат юридичних наук Шапченко С.Д.:

Відзначив високий рівень дисертаційної роботи аспіранта. Зазначив, що Самойлов В.П. демонструє традиційно високі для себе здібності до наукової роботи. Відзначив, що як науковий керівник виконаної в свій час Самойловим В.П. магістерської роботи на тему спеціальної конфіскації, може констатувати серйозне зростання наукового рівня та вагомий прогрес дисертаційного дослідження порівняно із магістерським.

В цьому контексті схвально виділив сформульовану аспірантом у дисертаційному дослідженні міждисциплінарну концепцію спеціальної конфіскації, яка є результатом доволі прогресивного на даний час застосування методів інших суспільних наук.

Водночас звернув увагу і на наявність конкретних зауважень: справді, як і зазначили Задоя К.П. та Андрушко П.П. бракує систематизації численних пропозицій автора щодо вдосконалення спеціальної конфіскації, загалом висвітлених у різних підрозділах роботи, у виді окремого законопроекту, який міг би бути в тілі роботи або додатком до неї.

Крім цього, бракує авторської позиції, як саме принцип пропорційності вписується в охарактеризовану автором юридичну конструкцію спеціальної конфіскації? Що залишається у підсумку: спеціальна конфіскація все ж

залишається обов'язком суду і імперативним заходом, як це випливає із приписів Кримінального кодексу України? Чи все ж це право суду з урахуванням правових орієнтирів, пов'язаних із принципом пропорційності? Якщо право, то які межі дискреції?

Однак ці зауваження не впливають на загальний високий рівень дисертаційного дослідження, а носять радше дискусійний характер.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Самойлова Вадима Павловича на тему: «Спеціальна конфіскація як захід кримінально-правового характеру у правовій системі України», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

1. Обґрунтування вибору теми дослідження.

Інститут спеціальної конфіскації як інститут Загальної частини Кримінального кодексу є відносно новим у правовій системі України, адже статті 96-1 та 96-2 КК імплементовано у Кримінальний кодекс лише 2013 року. У той же час частота змін до відповідних положень Кримінального кодексу – із моменту імплементації до вказаних статей зміни вносилися 6 разів – є окремим аргументом на доведення позиції, що наразі як на теоретичному, так і на нормативному рівні відсутня єдність щодо місця, ролі та кримінально-правових властивостей спеціальної конфіскації як заходу кримінально-правового характеру.

Однією із основних тенденцій розвитку кримінального права у провідних світових державах є збільшення ролі інших заходів кримінально-правового впливу, що не становлять собою зміст кримінальної відповідальності. Не оминула окреслена тенденція і українське кримінальне право, система «інших заходів кримінально-правового характеру» в якому із моменту прийняття сучасного КК розширюється швидкими темпами. На підтвердження вищезазначеної тези вказуємо, що починаючи із моменту набрання Кримінальним кодексом України 2001 року чинності, систему заходів кримінально-правового характеру, що не становлять собою зміст кримінальної відповідальності, «доповнили» такі інститути: обмежувальні заходи, заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб, спеціальна конфіскація. Більшість цих заходів наразі перебувають на етапі реформування. У зазначеному контексті саме із імплементацією норм про спеціальну конфіскацію пов'язується запровадження принципово нового законодавчого «погляду» на систему заходів кримінально-правового характеру, адже Закон України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України стосовно виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України» № 222-VII від 18.04.2013 року одночасно із запровадженням статей 96-1 та 96-2 КК

запровадив термін «інші заходи кримінально-правового характеру» на законодавчому рівні. Відповідно виникає потреба у дослідженні окреслених тенденцій задля своєчасного та належного законодавчого «реагування» на динамічний розвиток суспільних відносин.

Крім того, питання належного застосування інституту спеціальної конфіскації відіграватиме вагому роль і в житті пересічних громадян. Це пов'язано із специфічним набором функцій та завдань, які стоять перед спеціальною конфіскацією: з одного боку наявна необхідність усунення криміногенності обстановки шляхом конфіскації знарядь, що використовуються для вчинення кримінального правопорушення, та уникнення розповсюдження доходів, одержаних кримінально протиправним шляхом, а із другого боку – забезпечення недоторканності права власності.

Отже, належне нормативно-правове регулювання інституту спеціальної конфіскації є необхідним для подальшого розвитку кримінального права України у світлі намічених світових тенденцій.

Крім цього, спеціальна конфіскація є одним із основних інструментів боротьби з окремими особливо небезпечними видами корисливих кримінальних правопорушень, якими зокрема є легалізація доходів, одержаних злочинним шляхом, хабарництво (у широкому розумінні) тощо, а також їх наслідками.

У той же час нинішній стан нормативно-правового регулювання здійснення спеціальної конфіскації потребує деякого перегляду та реформування. Головними напрямами в даному випадку мають бути забезпечення узгодження між окремими компонентами юридичної конструкції спеціальної конфіскації, «покриття» такою конструкцією всіх випадків, коли здійснення спеціальної конфіскації є необхідним відповідно до міжнародних зобов'язань України тощо.

Отже, якісна нормативно-правова регламентація та послідовна судова практика щодо застосування інституту спеціальної конфіскації набувають фундаментального значення для розвитку заходів кримінально-правового характеру, що не становлять зміст кримінальної відповідальності. Тому характеристика юридичної конструкції спеціальної конфіскації, дослідження взаємозв'язку спеціальної конфіскації із іншими заходами кримінально-правового характеру (зокрема конфіскацією майна як видом покарання), з'ясування практики застосування спеціальної конфіскації, її окремих тенденцій та потреб є необхідним та актуальним.

Водночас недостатньо опрацьованими у контексті спеціальної конфіскації видаються питання пропорційності та необхідності втручання у право власності; критерії зв'язку активу з кримінально протиправною діяльністю; стандарти доказування й розподіл тягаря доказування (особливо щодо третіх осіб і добросовісних набувачів); взаємодія із необвинувальними (non-conviction based) різновидами конфіскації, розмежування різних конфіскаційних режимів між собою; конкретні тенденції правозастосування.

Отже здобувач вмотивовано та переконливо обґрунтовує актуальність опрацювання питань, що становлять предмет дослідження, шляхом критичного

та поглибленого аналізу наукових перспектив та завдань, що стоять перед сучасною кримінально-правовою наукою.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертаційна робота виконана на кафедрі кримінально-правової політики та кримінального права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка відповідно до Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» від 11 липня 2001 року № 2623-III, а також відповідно до програмних нормативно-правових актів, зокрема: Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки, затвердженої Загальними зборами Національної академії правових наук України 26 березня 2021 року; Національної стратегії у сфері прав людини, затвердженої Указом Президента України 25 серпня 2015 року № 501; Указу Президента України від 30 вересня 2019 року № 722 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року»; Стратегії боротьби з організованою злочинністю, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2020 р. № 1126-р; основних завдань з реалізації стратегічних цілей, передбачених Стратегією комунікації у сфері запобігання та протидії корупції, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2017 р. № 576-р; Концепції Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, ратифікованої Законом України від 21 листопада 2002 р.; Стратегічного плану розвитку Київського національного університету імені Тараса Шевченка на період 2018–2025 рр., затвердженого рішенням Вченої ради Київського національного університету імені Тараса Шевченка від 12 грудня 2022 р. (протокол № 6).

Тема дисертації затверджена на засіданні вченої ради Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка (протокол № 4 від 25 жовтня 2021 р.).

3. Мета і завдання дослідження.

Метою дисертаційного дослідження є комплексне дослідження та висвітлення теоретичних, нормативних та практичних засад здійснення спеціальної конфіскації.

Для досягнення поставленої мети перед дисертаційним дослідженням поставлено такі завдання:

- сформувати комплексне теоретичне міждисциплінарне розуміння спеціальної конфіскації на основі наявних підходів до визначення її правової природи та сутності;
- окреслити еволюцію формування законодавства України про кримінальну відповідальність у частині становлення і розвитку інституту спеціальної конфіскації в різні історичні періоди - починаючи із Руської доби і до сьогодення;
- дослідити міжнародні зобов'язання України в частині здійснення спеціальної конфіскації;

- висвітлити стан законодавчого регулювання спеціальної конфіскації у кримінальному законодавстві Сполучених Штатів Америки, Об'єднаного Королівства, держав-членів ЄС;

- виокремити та дослідити ознаки окремих форм спеціальної конфіскації, їх співвідношення між собою та з іншими конфіскаційними режимами;

- визначити місце спеціальної конфіскації у системі заходів кримінально-правового характеру на основі аналізу форм спеціальної конфіскації;

- охарактеризувати юридичну конструкцію спеціальної конфіскації;

- запропонувати напрями покращення нормативно-правового регулювання спеціальної конфіскації;

- дослідити статистичні показники щодо застосування спеціальної конфіскації за період 2021 – 2024 років та виокремити релевантні тенденції;

- виокремити та проаналізувати тенденції судової практики щодо застосування норм про спеціальну конфіскацію на основі аналізу рішень судів про застосування форм спеціальної конфіскації;

- запропонувати окремі напрями покращення судової практики щодо застосування норм про спеціальну конфіскацію.

4. Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що пов'язані із застосуванням заходів кримінально-правового характеру, а також вплив нормативного регулювання на їх характер та існування.

5. Предметом дослідження є спеціальна конфіскація як окремий нормативний інститут кримінального права України.

6. Методи дослідження обрано з огляду на його об'єкт, предмет, мету та завдання.

Методологічною основою дослідження є комплекс філософських, загальнонаукових і спеціальних методів пізнання. В основу роботи покладено універсальні загальнонаукові методи (аналітичний, синтетичний, логічний). Аналіз, синтез, логічне узагальнення використовувалися при формуванні базових правових категорій наукового дослідження, з'ясуванні їх сутності та особливостей. За допомогою системно-структурного методу було визначено місце спеціальної конфіскації у системі заходів кримінально-правового характеру. Структурно-функціональний метод забезпечив пізнання завдяки врахуванню таких якостей системи, як співвідношення цілого і частини, структури і функцій, здійснення класифікації системи заходів кримінально-правового характеру та її формальний вияв у виді схеми. На основі діалектичного методу у взаємозв'язку й розвитку, єдності соціального та юридичного змісту вивчалися такі правові поняття, як спеціальна конфіскація, її юридична конструкція та правова природа. Історичний метод дав можливість простежити генезу становлення та розвитку законодавства України про кримінальну відповідальність у частині врегулювання спеціальної конфіскації як окремого інституту.

Порівняльно-правовий метод використовувався при аналізі чинного національного та зарубіжного законодавства, яким регулюються відносини у сфері здійснення конфіскації майна, яке має певний зв'язок із кримінальним правопорушенням чи діянням, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого

кримінальним законодавством конкретної держави. Він дав змогу узагальнити наукові концепції провідних учених, які були присвячені теоретичним та практичним проблемам спеціальної конфіскації, визначити фактичний зміст і основні тенденції розвитку конфіскації майна у кримінальному праві. Спеціально-юридичний метод дозволив провести змістовний аналіз сучасного стану законодавчих положень, які присвячені спеціальній конфіскації.

Емпіричну базу дослідження становлять: матеріали судової практики у кримінальних провадженнях щодо застосування спеціальної конфіскації, які внесені до Єдиного державного реєстру судових рішень; постанови Верховного Суду; судова статистика ДСА; аналіз здійснення судочинства ВАКС (як судом першої інстанції); рішення та довідники ЄСПЛ, що стосуються принципу пропорційності при позбавленні особи власності; результати загальнонаціональних соціологічних досліджень з питань протидії корупції; положення національного, міжнародного та іноземного законодавства.

7. Наукова новизна дослідження.

Наукова новизна результатів проведеного дисертаційного дослідження полягає в тому, що дисертація є одним із небагатьох комплексних теоретичних та практичних досліджень інституту спеціальної конфіскації у правовій системі України та містить комплекс актуальних висновків, зокрема:

вперше:

- сформовано цілісну міждисциплінарну концепцію спеціальної конфіскації, яка інтегрує економічний (детінізаційний), соціальний (публічно-правопорядковий) та юридичний (кримінально-правовий) виміри і подає їх як взаємопов'язану систему функцій, підстав та правових наслідків;
- сформовано концепцію майна, що підлягає конфіскації, як структуровану модель об'єктів спеціальної конфіскації із економічного, соціального та кримінально-правового погляду; на основі цього обґрунтовано, що як пріоритетний захід спеціальна конфіскація повинна застосовуватися до доходів, одержаних від вчинення кримінальних правопорушень, щодо інших груп майна – можуть застосовуватися інші запобіжники, серед яких спеціальна конфіскація має виконувати роль ultima ratio;
- проведено періодизацію розвитку нормативного регулювання спеціальної конфіскації в незалежній Україні із виокремленням трьох періодів залежно від структурного місця такого нормативно-правового регулювання та нової віхи з 2024 р. – після появи форми спеціальної конфіскації незалежно від притягнення до кримінальної відповідальності у випадках, визначених Конвенцією ОЕСР про боротьбу з підкупом іноземних службових осіб;
- системно виділено та розмежовано форми спеціальної конфіскації (шість форм) з чіткими критеріями диференціації: об'єкт, адресати, характер зв'язку із правопорушенням або суспільно небезпечним діянням, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого Особливою частиною Кримінального кодексу України;
- здійснено емпіричний аналіз судової статистики 2021–2024 рр. із кількісною картиною застосування спеціальної конфіскації за групами злочинів, здійснено висновки про домінування у частці кримінальних

правопорушень проти довкілля, службової та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, здоров'я населення, власності, громадської безпеки та виявлено стрімке зростання у справах проти основ національної безпеки та проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку;

- встановлено і концептуалізовано низьку частоту застосування конфіскації доходів від злочину порівняно з іншими об'єктами спеціальної конфіскації; а також незастосування еквівалентної конфіскації через помилкове розуміння її співвідношення з іншими її формами; запропоновано алгоритм для правильного вибору форми спеціальної конфіскації;

- узагальнено світові тренди (перехід від партикуляризованого до універсального застосування спеціальної конфіскації; принципи «follow the money», «age of proceeds», «crime should not pay»; вимога пропорційності) і адаптовано їх до українського правопорядку з урахуванням вітчизняних положень законодавства;

удосконалено:

- доктринальне визначення системного місця спеціальної конфіскації з-поміж заходів кримінально-правового характеру як заходу безпеки, що не входить до змісту кримінальної відповідальності, але в окремих формах може мати каральні риси; систему правових орієнтирів для коректного застосування форм спеціальної конфіскації із каральним елементом;

- підхід до класифікації конфіскаційних режимів на обвинувальні та необвинувальні крізь призму українського права: показано, що спеціальна конфіскація в Україні належить до класичних обвинувальних режимів, тоді як новела 2024 р. імплементує елементи необвинувального компоненту у інститут спеціальної конфіскації відповідно до Конвенції ОЕСР про боротьбу з хабарництвом іноземних посадових осіб у міжнародних ділових операціях;

- правове розуміння щодо включення віртуальних активів до категорії «майно» для цілей спеціальної конфіскації;

- вказано на системні вади судової статистики (брак рубрикації за формами, суб'єктним складом і категоріями майна) як перешкоду для політики, що ґрунтується на даних, у сфері застосування спеціальної конфіскації; та запропоновано напрями покращення форм статистичної звітності для підвищення якості правозастосування і вироблення публічної політики;

набули подальшого розвитку:

- застосування принципу пропорційності (ст. 1 Протоколу № 1 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод) у контексті спеціальної конфіскації;

- розуміння спеціальної конфіскації в третіх осіб: виявлено й описано типові колізії, зокрема, з еквівалентною конфіскацією, правозастосовні фікції щодо «недобросовісності» особи без майнового інтересу, транзитивне перенесення правових орієнтирів між формами; запропоновано алгоритм подолання колізій, що виникають, у правозастосуванні;

- пропозиції щодо удосконалення законодавства про спеціальну конфіскацію та релевантної судової практики.

8. Теоретичне значення. Основні положення дисертаційної роботи, отримані результати та висновки є науковим та практичним підґрунтям для з'ясування проблем застосування спеціальної конфіскації як заходу кримінально-правового характеру у правовій системі України. Наукове значення результатів дисертаційної роботи полягає у розробці та обґрунтуванні міждисциплінарної концепції спеціальної конфіскації, що поєднує економічний, соціальний та юридичний виміри.

Теоретичне значення результатів дослідження полягає у розробці та обґрунтуванні місця спеціальної конфіскації з-поміж кримінально-правових наслідків діяння, визначенні співвідношення спеціальної конфіскації з іншими заходами кримінально-правового характеру та з іншими конфіскаційними режимами, виокремленні та концептуалізації окремих форм спеціальної конфіскації, дослідженні та обґрунтуванні юридичної конструкції спеціальної конфіскації.

Окремі положення та висновки, зокрема щодо питання пропорційності, форм спеціальної конфіскації, критеріїв зв'язку активу з кримінально протиправною діяльністю; стандартів доказування й розподілу тягаря доказування (особливо щодо третіх осіб і добросовісних набувачів); взаємодії із необвинувальними (non-conviction based) різновидами конфіскації, розмежування різних конфіскаційних режимів між собою; конкретних тенденцій правозастосування, можуть стати підґрунтям для подальших наукових дискусій.

9. Практичне значення одержаних результатів. Викладені в роботі положення можуть бути використані в:

правотворчій діяльності – для вдосконалення як чинного кримінального законодавства України, так і кримінального процесуального законодавства України;

науково-дослідній діяльності – під час подальших досліджень проблем застосування спеціальної конфіскації;

правозастосуванні – для здійснення відповідними суб'єктами правильного застосування норм про спеціальну конфіскацію, застосування принципу пропорційності у рамках інституту спеціальної конфіскації, її розмежування з іншими конфіскаційними режимами та розмежування окремих форм спеціальної конфіскації між собою;

освітньому процесі – при викладанні навчальних дисциплін, а також підготовці відповідних розділів підручників, навчальних посібників, науково-практичних коментарів до КК України тощо.

10. Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійною науковою працею, в якій висвітлені власні ідеї і розробки автора, що дозволили вирішити поставлені завдання. Робота містить теоретичні та методичні положення і висновки, сформульовані дисертантом особисто. Використані в дисертації ідеї, положення чи гіпотези інших авторів мають відповідні посилання і використані лише для підкріплення ідей здобувача.

11. Апробація результатів дослідження. Результати дисертаційного дослідження обговорювались на 2 наукових заходах: VI міжнародній науково-

практичній конференції «Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі» (м. Київ, 9-10 груд. 2021 р.); всеукраїнській науково-практичній конференції «Антикримінальна політика України: у пошуках оптимальної моделі» (м. Харків, 18 груд. 2025 р.).

12. Публікації. Основні положення дисертаційного дослідження опубліковано у 5 статтях, опублікованих у наукових виданнях МОН України, визначених як фахові з юридичних наук.

Список опублікованих праць за темою дисертації
Наукові праці,
в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Самойлов В.П. Генеза нормативно-правового регулювання спеціальної конфіскації в Україні. Економіка, фінанси і право, № 7 (2021). - URL: http://efp.in.ua/uk/journal-article/704 (дата звернення: 15.09.2025).

2. Самойлов В.П. Окремі проблеми юридичної конструкції спеціальної конфіскації за кримінальним правом України. Економіка. Фінанси. Право. - 2021. - № 7(1). - С. 24-29. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2021_7%281%29__7 (дата звернення: 16.09.2025).

3. Самойлов В.П. Спеціальна конфіскація віртуальних активів: до питання достатності правових орієнтирів. Питання боротьби зі злочинністю. Том 1 № 46 (2023). - URL: http://pbz.nlu.edu.ua/article/view/304907 (дата звернення: 16.09.2025).

4. Самойлов В.П. Спеціальна конфіскація як засіб детінізації економіки. Південноукраїнський правничий часопис. № 3 (2025). с. 60–64 – URL: https://sulj.oduvs.od.ua/archive/2025/3/3_2025.pdf (дата звернення: 02.12.2025).

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Самойлов В.П. Єдиний реєстр банківських рахунків як необхідний інструмент для виявлення та відстеження коштів, здобутих корупційним шляхом. Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі [Текст] : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 9–10 груд. 2021 р.) / [редкол.: В.В. Чернєй, С.Д. Гусарєв, С.С. Чернявський та ін.]. – Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2021. – с.357-361. – URL: https://www.navs.edu.ua/files/antykoruptsia/2021/materialy_konf_korup_081221.pdf (дата звернення: 16.09.2025).

6. Самойлов В.П. Спеціальна конфіскація як засіб протидії злочинності. Антикримінальна політика України: у пошуках оптимальної моделі : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 18 груд. 2025 р.) : Ч. 2. Харків : Юрайт, 2026. с. 104-109. – URL: https://zenodo.org/records/18225779 (дата звернення 15.01.2026).

Наукові праці, які додатково відображають результати дисертації

7. Самойлов В.П. Проблеми співвідношення між собою обвинувальних та необвинувальних конфіскаційних режимів у правовій системі України. Нове українське право. – 2025. – № 4. – с. 282 – 290. – URL: http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/846/779 (дата звернення: 17.11.2025).

13. Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг дисертації складає 231 сторінку, з яких основний текст становить 206 сторінок. Список використаних джерел нараховує 217 найменувань.

14. Характеристика особистості здобувача. Самойлов Вадим Павлович з 01.10.2021 року по теперішній час навчається в аспірантурі (без відриву від виробництва) Київського національного університету імені Тараса Шевченка на третьому рівні вищої освіти за спеціальністю 081 «Право», галузь знань 08 «Право». За час підготовки дисертаційного дослідження зарекомендував себе наполегливим, старанним та ініціативним аспірантом, який добре володіє обраною темою і здатен до аналітичної роботи.

Самойлов Вадим Павлович повністю виконав освітньо-наукову програму Київського національного університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю 081 «Право», а також самостійно проводив наукове дослідження за темою дисертаційного дослідження.

15. Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація виконана фаховою українською мовою, текстове подання матеріалу відповідає стилю науково-дослідної літератури.

Відповідно до п. 15 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), ***пропонується такий склад разової ради:***

Голова ради:

Дудоров Олександр Олексійович – доктор юридичних наук, професор кафедри кримінально-правової політики та кримінального права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Рецензенти:

Задоя Костянтин Петрович – кандидат юридичних наук, професор кафедри кримінально-правової політики та кримінального права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Волинець Руслан Анатолійович – доктор юридичних наук, професор кафедри кримінально-правової політики та кримінального права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Офіційні опоненти:

Пономаренко Юрій Анатолійович – доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри кримінального права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Хавронюк Микола Іванович – доктор юридичних наук, професор кафедри кримінального та кримінального процесуального права Національного університету «Києво-Могилянська академія».

Жоден з членів разової спеціалізованої вченої ради не має реального чи потенційного конфлікту інтересів щодо здобувача Самойлова Вадима Павловича (зокрема, не є його близькими особами) та/або його наукового керівника.

У результаті попередньої експертизи дисертації **Самойлова Вадима Павловича** та повноти публікації основних результатів дослідження

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Самойлова Вадима Павловича на тему: **«Спеціальна конфіскація як захід кримінально-правового характеру у правовій системі України».**

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Самойлова В.П. відповідає спеціальності 081 Право та вимогам **Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах),** затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, пп. **6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії,** затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

3. Рекомендувати дисертацію **Самойлова Вадима Павловича** на тему: **«Спеціальна конфіскація як захід кримінально-правового характеру у правовій системі України»** до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 Право.

4. Рекомендувати вченій раді Навчально-наукового інституту права затвердити склад разової спеціалізованої вченої ради:

Голова ради:

Дудоров Олександр Олексійович – доктор юридичних наук, професор кафедри кримінально-правової політики та кримінального права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Рецензенти:

Задоя Костянтин Петрович – кандидат юридичних наук, професор кафедри кримінально-правової політики та кримінального права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Волинець Руслан Анатолійович – доктор юридичних наук, професор кафедри кримінально-правової політики та кримінального права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Офіційні опоненти:

Пономаренко Юрій Анатолійович – доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри кримінального права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Хавронюк Микола Іванович – доктор юридичних наук, професор кафедри кримінального та кримінального процесуального права Національного університету «Києво-Могилянська академія».

Головуюча на засіданні кафедри ставить на відкрите голосування питання щодо рекомендації до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді дисертації **Самойлова Вадима Павловича** на тему «**Спеціальна конфіскація як захід кримінально-правового характеру у правовій системі України**» (головуюча участі в голосуванні не бере).

Результати голосування щодо рекомендації до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді дисертації **Самойлова Вадима Павловича**:

«За» – 15 осіб.

«Проти» – немає

«Утримались» – немає

Директорка
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка,
докторка юридичних наук, професорка **Оксана ВАСИЛЬЧЕНКО**

Головуюча на засіданні
заступниця директорки з
науково-педагогічної роботи
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка,
докторка юридичних наук, професорка **Наталія МЕЛЬНИЧУК**

Секретарка засідання **Людмила ГАРАЩЕНКО**